

Heinolan kaupunki
Lupa- ja valvontalautakunta
PL1001
18101 Heinola
kirjaamo@heinola.fi

Lausunto

8.1.2024

HOLDno-2023-964

Viite: 1225/11.02.04/2023

Päijät-Hämeen ympäristöterveyden lausunto luonnonvaraisten sinisorsien ruokinnan kehittämiseksi Heinolassa

Heinolan kaupungin lupa- ja valvontajaosto on käsitellyt kokouksessaan 13.12.2023 § 85 luonnonvaraisten lintujen, mm. sinisorsien ruokintaa kaupungin alueella ja päätenyt siihen, että lintujen ruokintaa on tarpeellista ohjeistaa. Lautakunta on päätenyt lähettää asian lausunnoille viranomaisille ja asiantuntijatahoille. Päijät-Hämeen ympäristöterveys antaa asiassa seuraavan lausunnon terveydensuojelun ja eläinlääkintähuollon näkökulmasta.

Ympäristöterveydenhuollon tavoitteena on pyrkiä ennaltaehkäisemään ja poistamaan ympäristöstä ihmisiin aiheutuvia terveyshaittoja. Kuten lautakuntakin toteaa, luonnonvaraisten sinisorsien ruokintaan liittyy terveyshaitan riski tartuntatautien ja haittaeläinpopulaatioiden muodostumiseen liittyen. Tästä syystä Päijät-Hämeen ympäristöterveys esittää ensisijaisesti, että luonnonvaraisia lintuja ei tulisi ruokkia lainkaan. Eläinsuojelullisista syistä jo aloitettua ruokintaa tulee kuitenkin jatkaa vielä talvikauden 2024 loppuun saakka mutta ei enää aloittaa syksyllä 2024.

Sorsat ovat lähtökohtaisesti muuttolintuja, jotka eivät yleensä luonnostaan talvehdi Suomen oloissa. Talvikauden yli sorsat ovat täysin riippuvaisia ulkopuolisesta ruokinnasta, mikä ei ole niille luonnollinen tilanne. Talviruokinta voi myös totuttaa ne tähän tilanteeseen jatkossa, jolloin ne saattavat jäädä herkemmin seuraavinakin vuosina kärkkymään ulkopuolista ruokintaa, vaikka talviruokintaa päätettäisiin olla jatkamatta.

Ruokintaan liittyy myös selkeä tautiriski. Sorsien ruokinta houkuttelee paikalle muitakin lintuja, jolloin lintutiheys pienellä alueella kasvaa keinotekoisesti. Tämä edesauttaa tartuntatautien (esim. salmonellan) leviämistä lintupopulaation sisällä ja lisää tautiriskiä alueella vierailleille ihmisille. Lintujen ruokinta voi houkutella talviruokintapaikalle myös haittaeläimiä, kuten rottia, mikä lisää tautien leviämiskä entisestään.

Mikäli kaupunki kuitenkin päättää jatkaa sinisorsien ruokkimista kevään 2024 jälkeen, tulisi siinä huomioida seuraavat asiat.

Mahdollinen ruokintapaikka tulisi sijoittaa taajama-alueen ulkopuolelle. Sen läheisyydessä ei tulisi olla yleisiä kokoontumispaikkoja (esim. päiväkot, leikkikenttä, uimaranta, talviuintipaikka). Ruokaa ei tule levittää suoraan maahan, vaan sitä varten tulee olla lava, automaatti tai vastaava, jotta ympäristön likaantuminen vähenisi. Ruokintavälineen tulisi mahdollisuuksien mukaan estää rottien, luonnonvaraisten lintujen ja muiden eläinten pääsy syömään sorsille tarkoitettua ruokaa.

Lautakunnan perustelutekstiin on kirjattu, että ruokinta ei voi jatkossa olla kaupungin vastuulla. Ympäristöterveydenhuollon mielestä ruokintaa on tärkeää toteuttaa hallitusti. Tämä edellyttää, että kaupunki antaa vastuun ruokinnan toteuttamisesta ja ruokintapaikan ylläpidosta jollekin nimetylle taholle tämän suostumuksella ja ruokinnan toteuttamistavasta annetaan riittävät ohjeet.

Ruokintapaikka ei voi olla kaikkien kaupunkilaisten vapaassa käytössä, koska silloin ruokinnan määrää ja ruoan laatua ei voida kontrolloida ja ruokintapaikan siisteyttä on hankala ylläpitää. Tämä voisi johtaa myös siihen, että ruokaa ei aina olisikaan tarjolla. Yksityishenkilöt saattavat myös ruokkia sorsia täysin epäsojivalla ravinnolla (esim. pullalla), mikä voi heikentää lintujen riittävää ravintoaineiden saantia sekä kylmänkestävyyttä, ja voi etenkin haastavissa talviolosuhteissa olla niiden terveydelle vaarallista. Jotta haittaeläinten lisääntymiseltä vältytään, on ruokintapaikka tarkastettava ja tarvittaessa siivottava päivittäin ja ruokaa on oltava tarjolla säännöllisesti.

Sorsia ei tule ruokkia elintarvikejätteellä, koska se saattaa sisältää sorsille haitallisia ainesosia. Eläinperäisten elintarvikkeiden käyttö ruokinnassa on ehdottomasti kiellettävä.

Lintuja ei tule ruokkia sulan maan aikaan, jolloin ne pystyvät hakeman ruokansa luonnosta. Eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi syksyllä aloitettua ruokintaa ja ruokintapaikan ylläpitoa ei saa keskeyttää kesken talvikauden. Tämä johtaisi vain tarpeettoman kärsimyksen tuottamiseen eläimille, kun ne eivät saisikaan ravintoa, johon ovat tottuneet.

Mikäli ruokintapaikka perustetaan, on hyvin todennäköistä, että sieltä myös ajoittain löytyy kuolleita lintuja. Mahdollisten tautipurkausten aikana kuolleita lintuja voi olla useita päivittäin. Ruokintapaikan ylläpitäjän tulee varautua keräämään linnut ja hävittämään ne asianmukaisesti jätehuoltoviranomaisen ohjeita noudattaen. Koska maanomistaja viime kädessä vastaa ruokintapaikan puhtaanapidosta ja haittaeläinten torjunnasta, tulee ruokinnan järjestäjän ja maanomistajan vastuista sopia yksiselitteisesti, jotta ongelmilta vältytään.

Lintujen ruokinnan ja ruokintapaikan siisteyden valvonta on haasteellista. Päijät-Hämeen ympäristöterveys toteaa, että valvonta ei kuulu kunnaneläinlääkärin eikä terveysnsuojeluviranomaisen tehtäviin. Yleisen terveyshaitan ehkäisemiseksi terveysnsuojeluviranomainen voi tarvittaessa kieltää lintujen ruokinnan terveysnsuojelulain 51 § nojalla. Em. pykälää perustuvia, tiettyjä alueita koskevia päätöksiä kieltää lintujen ruokkiminen on tehty mm. Helsingissä ja Mikkelissä.

Päijät-Hämeen ympäristöterveys

Silja Mäkelä
Ympäristöterveysjohtaja

Jakelu

kirjaamo@heinola.fi